

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки
Кафедра практичної та клінічної психології

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з навчальної роботи
та рекрутації

Ю. В. Григорук

Протокол № 6 від «19» лютого 2020 р.

№8719022020

ПРОГРАМА
вибіркової навчальної дисципліни
Корекція психічної травми

Підготовки
галузь знань
спеціальність
освітня програма

Бакалавр
05 Соціальні та поведінкові науки
053 Психологія
Практична психологія

Луцьк- 2020

Програма вибіркової навчальної дисципліни «Корекція психічної травми» підготовки бакалавр, галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки, спеціальності 053 Психологія, освітньої програми «Практична психологія»

Розробник:

Хлівна О. М., кандидат психологічних наук, доцент кафедри практичної та клінічної психології Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки

Рецензент:

Вічалковська Н. К., кандидат психологічних наук, доцент кафедри педагогічної та вікової психології Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки

Програма вибіркової навчальної дисципліни «Корекція психічної травми» затверджена на засіданні кафедри практичної та клінічної психології

протокол № 8 від 22.01.2020 року

Завідувач кафедри _____ (Мушкевич М.І.)

Програма вибіркової навчальної дисципліни «Корекція психічної травми» схвалена науково-методичною комісією факультету психології та соціології

протокол № 5 від 05.02.2020 року

Голова науково-методичної комісії факультету психології та соціології _____ (Іванашко О.Є.)

Програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною радою Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки

©Хлівна О. М., 2020

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Таблиця 1

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
Денна форма навчання	05 Соціальні та поведінкові науки 053 Психологія (Практична психологія)	Вибіркова
Кількість годин/кредитів 120 / 4		Рік навчання 4
		Семестр 8-ий
		Лекції 12 год.
ІНДЗ: <u>нема</u>		Практичні 12 год. Лабораторні 12 год.
		Самостійна робота 76 год.
		Консультації 8 год.
	Форма контролю: залік	

2. АНОТАЦІЯ КУРСУ

Метою викладання навчальної дисципліни «Корекція психічної травми» є засвоєння системи психологічних знань про особливості психокорекційної діяльності психолога, про психічну травму, її наслідки, посттравматичний синдром, корекцію наслідків, які були викликані травматичними подіями.

Основними завданнями дисципліни «Корекція психічної травми» є: ознайомлення студентів – психологів з поняттям про психічну травму, види психічних травм, ПТСР (посттравматичний стресовий синдром), наслідки пережитої травми для особистості, корекційну роботу з людьми, що отримали психічну травму; систематизація основних теоретичних понять та категорій дисципліни; розвиток у студентах вміння робити психологічний аналіз складних ситуацій взаємодії з особами, які пережили травматичні події; навчання діагностичних підходів у дослідженні наслідків травми; засвоєння даних про стан особистості, яка отримала психічну травму: її пізнавальної діяльності, емоційно – вольової сфери, особистості в цілому.

3. КОМПЕТЕНЦІЇ

До кінця навчання студенти будуть компетентними у таких питаннях:

- основний категоріально-понятійний апарат дисципліни;
- завдання та значення корекції психічної травми та клінічної психодіагностики;
- принципи досліджень особистостей, що отримали психічну травму;
- види психічних травм;
- особливості психологічної допомоги людям з ПТСР;
- визначати предмет і завдання дисципліни «Корекція психічної травми»;
- володіти методами психологічного дослідження;
- аналізувати структуру порушень психічної діяльності внаслідок травми, закономірності її розпаду в співставленні з нормою.

4. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Таблиця 2

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин						
	Усього	у тому числі					
		Лек.	Практ. (Семін.)	Лабор.	Самост. роб.	консультації	Контр. роб.
1	2	3	4	5	6	7	8
Змістовий модуль 1. Поняття психічної травма та її психокорекції							
Тема 1. Поняття психічної травми та життєвої ситуації	7	1	1		4	1	
Тема 2. Види психічних травм. Фактори емоційної деривації.	7	1	1		4	1	
Тема 3. Психічні травми, що викликають психогенне захворювання.	10	1	2	2	4	1	
Тема 4. Механізми формування психічних травм.	11	2		2	6	1	
Тема 5. Фрагментація свідомості під дією травматичного чинника,	11	2	2		6	1	

організація у патерни.							
Тема 6. Поняття психологічного захисту.	12	1		2	8	1	
Разом за змістовим модулем 1	58	8	6	6	32	6	
Змістовий модуль 2. Наслідки психічної травми, психологічна допомога в ситуації ПТСР.							
Тема 7. Зв'язок ПТСР з психічними розладами.	3	1			2		
Тема 8. Посттравматичний стресовий розлад.	3	1			2		
Тема 9. Критерії діагностики ПТСР.	12		2		10		
Тема 10. Профілактичні процедури ПТСР.	14		2	2	10		
Тема 11. Діагностичні процедури ПТСР.	11	1		2	8		
Тема 12. Реабілітаційні процедури ПТСР.	10	1			8	1	
Тема 13. Правила самопомоги постраждалим в наслідок психічної травми.	9		2	2	4	1	
Разом за змістовим модулем 2	62	4	6	6	44	2	
Усього годин	120	12	12	12	76	8	

5. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ

№ з/п	Тема
1	Посттравматична інтервенція.
2	Застосування гештальт підходу під час впливу на емоційну сферу.
3	Експериментальні методики в патопсихологічних дослідженнях.
4	Чинники психічної травми.
5	Преморбідні особистісні особливості, як чинники психічної травми.
6	Внутрішні психічні конфлікти.
7	Дослідження порушення уваги.
8	Субклінічні реакції свідомості на психічну травму
9	Патогенна дія психічної травми.
10	Фактори емоційної депривації.

11	Діагностика мотивації поведінки і діяльності особистості після травматичної події.
12	Тривалі розлади, які розпочинаються у дитинстві під впливом психотравми.
13	Прийоми та методи психокорекційної роботи з дітьми, які перенесли психотравму.
14	Комплексні заходи з метою корекції мовленнєвих порушень у дітей після психотравми.
15	Розробка плану і змісту бесід із батьками, які виховують дитину, яка перенесла психотравму: пам'яті, інтелекту, уваги, сприймання, мислення та мовлення, емоційної сфери, з метою первинної психопрофілактики і психологічної корекції.
16	Основні прийоми психологічної підтримки людини з ПТСР.

6. ВИДИ (ФОРМИ) ІНДИВІДУАЛЬНИХ НАУКОВО-ДОСЛІДНИХ ЗАВДАНЬ (ІНДЗ)

Індивідуальна навчально–дослідна чи науково–дослідна робота студентів (за вибором) передбачає:

- а) підготовку огляду наукової літератури (реферату);
- б) підготовку ілюстративного матеріалу за темами, які вивчаються (виготовлення таблиць, схем, малюнків і т. п.);
- в) підготовку матеріалів та доповідей до наукових конференцій.

7. РОЗПОДІЛ БАЛІВ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Контроль здійснюється на кожному практичному та лабораторному занятті за результатами виконання практичних завдань й усних відповідей студентів із теми, що вивчається.

Оцінка практичної роботи та лабораторної роботи залежить від якості виконання усіх завдань, оформлення, висновків. Практичні заняття оцінюються **від 0 до 4 балів**.

0 балів виставляється за поверхневу відповідь на основі прочитаної лекції: відповідь хаотична, фрагментарна, відтворення заученого матеріалу без усвідомлення його суті, без використання демонстраційного матеріалу.

1 бал студент отримує за логічну відповідь, що включає деякі узагальнення, побудована на основі матеріалу лекції та кількох підручників; часткове вміння наводити власні приклади й здійснювати їх порівняльний аналіз; спроба назвати основні психотерапевтичні терміни з розумінням їх суті.

2 бали студент отримує за усну відповідь на занятті у тому разі, якщо ця відповідь послідовна, чітка, структурована, логічна, за матеріалом основних підручників; часткове вміння наводити власні приклади и здійснювати їх порівняльний аналіз; часткове розкриття суті основних термінів з психології здоров'я.

3 бали студент отримує за чітку, частково структуровану, логічну відповідь чітка, що розкриває основні поняття і побудована на основі матеріалу лекції та кількох підручників; аргументоване посилання на додаткові наукові джерела, спеціальну літературу, наведення власних прикладів уміння здійснювати їх порівняльний аналіз.

4 бали студент отримує в тому разі, якщо ця відповідь чітка, структурована, логічна; включає узагальнені, систематизовані позиції; побудована на основі матеріалу лекції та кількох підручників; аргументоване посилання на додаткові наукові джерела, спеціальну літературу, наведення власних прикладів; порівняльний аналіз понять з психології здоров'я із використанням діагностичних методик.

Лабораторні заняття оцінюються **від 0 до 2 балів**. **0 балів** виставляється за поверхневу відповідь: відповідь хаотична, фрагментарна, відтворення заученого матеріалу без усвідомлення його суті, без використання демонстраційного матеріалу.

1 бал студент отримує за усну відповідь на занятті у тому разі, якщо ця відповідь послідовна, чітка, структурована, логічна, за матеріалом основних підручників; часткове вміння наводити власні приклади и здійснювати їх порівняльний аналіз.

2 бали студент отримує в тому разі, якщо ця відповідь чітка, структурована, логічна; включає узагальнені, систематизовані позиції;

порівняльний аналіз понять з психології здоров'я із використанням діагностичних методик.

В оцінювання також враховуються «інші види робіт», такі як участь в терапевтичному процесі у роботі з дорослими та дітьми під супервізію викладача-психотерапевта та проведення супервізорських занять, де студент виступає в ролі супервізора. **Оцінювання цього типу роботи здійснюється в межах 0-4 балів.**

Підсумковий контроль передбачає виконання двох модульних контрольних робіт за результатами першого змістовного модулю та другого. За виконання модульних контрольних робіт студент може отримати максимум 60 балів.

Загальна сума балів визначається як сума балів за поточну навчальну діяльність, проміжний модульний контроль й індивідуальну роботу. Максимальна кількість балів, які студент може набрати за результатами оцінювання всіх видів навчальної діяльності, дорівнює 100.

Шкала оцінювання (національна та ECTS)

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсової роботи(проекту), практики	для заліку
90 - 100	A	Відмінно	зараховано
82 - 89	B	Добре	
75 - 81	C		
67 - 74	D		
60 - 66	E	Задовільно	Не зараховано (з можливістю повторного складання)
1 - 59	Fx	Незадовільно	

8. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Антропов Ю. Ф. Психиатрия детско-подросткового возраста. Общая психопатология / Антропов Ю. Ф. – Ч. 1.– М. : ДеЛи принт, 2010. – 416 с.

2. Астапов В. М. Психодиагностика и коррекция детей с нарушениями и отклонениями развития: хрестоматия / В. М. Астапов, Ю. В. Микадзе. – СПб. : Питер, 2008. – 256 с.
3. Барденштейн Л. М. Психопатология познавательной деятельности (нарушения ощущений, восприятия, памяти, мышления, внимания / Л. М. Барденштейн, В. А. Молодецких, А. С. Курашов, И. В. Щербакова. – М. : ГЭОТАР-Медиа, 2009. – 64 с.
4. Боголюбська А. Залежності та шляхи їх подолання / А. Боголюбська // Психолог. – 2007. – Лист. (№ 41). – С. 25 – 28.
5. Божович Л. И. Личность и ее формирование в детском возрасте / Божович Л. И. – СПб. : Питер, 2008. – 400 с..
6. Бочелюк В. Й. Психологія людини з обмеженими можливостями : навч. посіб. / Бочелюк В. Й. – К. : Центр учбової літератури, 2011. – 264 с.
7. Бухановский А. О. Общая психопатология / А. О. Бухановский, Ю. А. Кутявин, М. Е. Литвак. – Ростов н/Д. : Феникс, 2000. – 416 с.
8. Ваисов С. Б. Наркотическая и алкогольная зависимость. Практическое руководство по реабилитации детей и подростков / Ваисов С. Б. – СПб. : НиТ, 2008. – 272 с.
9. Венар Ч. Психопатология развития детского и подросткового возраста / Ч. Венар, П. Кериг. – [5-е изд.]. – СПб. : Прайм–Еврознак , 2007. – 672 с.
10. Виленский О. Г. Психиатрия: социальные аспекты / Виленский О. Г. – М. : Вузовская книга, 2008. – 396 с.
11. Вітенко І. С. Медична психологія: підручник / Вітенко І. С. – К. : Здоров'я, 2007. – 208 с.
12. Глозман Ж. М. Общение и здоровье личности / Глозман Ж. М. – М. : Академия, 2002. – 200 с.
13. Детская патопсихология: хрестоматия: учеб. пособие / сост. Н. Л. Белопольская. – М. : Когито–Центр, 2010. – 350 с.
14. Ениколопов С. Н. Психологические проблемы патологического

влечения к азартным играм / С. Н. Ениколопов // Вопросы психологии. – 2007. – № 3. – С. 82 – 99.

14. Ермошин А. Ф. Фобии, утраты, разочарования: саморегуляция после травм / А. Ф. Ермошин. – М. : ФОРУМ, 2011. – 271 с.

15. Ефремов В. Психопатология в литературе и в жизни / Ефремов В. – М. : Нестор-История, 2010. – 484 с.

16. Зейгарник Б. В. Патопсихология: учеб. пособие [для студ. вузов.] – М. : Эксмо, 2010. – 364 с.

17. Ильин Е. П. Психомоторная организация человека / Ильин Е. П. - СПб. [и др.]. : Питер, 2003. – 382 с.

18. Исаев Д. Н. Психопатология детского возраста / Исаев Д. Н. – М. : СпецЛит, 2007. – 463 с.

19. Калшед Д. Внутрішній світ травми: Архетипічні захисту особистісного духу: Пер. з англ. - М.: Академічний Проект, 2001. - 368 с. - («Концепції»)

20. Карпенко Н. В. Діагностика психічного розвитку в роботі педагога (вчителя, вихователя): навч. посіб. / Н. В. Карпенко. – [2-ге вид.]. – К. : Каравелла, 2010. – 248 с.

21. Клименко Т.В. Судебная психиатрия / Клименко Т. В. – М. : Юрайт, 2012. – 476 с.

22. Клінічна психологія. / Под ред. М. Перре, У. Бауманна. - СПб. 2003. - 1312 с.

23. Ковальов В.В. Ситуаційні реакції, які проявляються в порушеннях поведінки, як форма психогенних (реактивних) розладів у дітей та підлітків. // Журнал невропатології і психіатрії ім. С.С. Корсакова 1979. N 10. С. 1386-1391.

24. Ковальчук М. А. Девиантное поведение: профилактика, коррекция, реабилитация / Ковальчук М. А. – М. : ВЛАДОС, 2010. – 286 с.

25. Комер Р. Патопсихология поведения: нарушения и патологии психики. – [3-е изд.]. – СПб. : Прайм – Еврзнак; М. : ОЛМА – ПРЕСС, 2007. – 640 с. – (Психологическая энциклопедия).

26. Конопляста С. Ю. Логопсихологія: навч. посіб. / С. Ю. Конопляста, Т. В. Сак; за ред. М. К. Шеремет. – К. : Знання, 2010. – 298 с.
27. Корнилов А. П. Нарушения саморегуляции у психопатических личностей / А. П. Корнилов // Вопросы психологии. – 2003. – № 6. – С. 71 – 80.
28. Коцан І. Я., Ложкін Г. В., Мушкевич М. І. Психологія здоров'я людини / І. Я. Коцан, Г. В. Ложкін, М. І. Мушкевич. – Луцьк : РВВ "Вежа" ВНУ ім. Лесі Українки, 2009. – 316 с.
29. Кров'яков В. М. Психотравматологія - М., 2005
30. Лаут Г. В. Нарушения внимания у детей / Лаут Г. В. – М. : Академия, 2008. – 365 с.
31. Лебединская К. С. Нарушения психического развития в детском и подростковом возрасте / Лебединская К. С. – М. : Академический Проект, Трикста, 2011. – 303 с.
32. Левченко И. Ю. Патопсихология: теория и практика / Левченко И. Ю. – М. : Академия, 2000. – 232 с.
33. Левченко И. Ю. Психолого-педагогическая диагностика / Левченко И. Ю. ; под ред. И. Ю. Левченко, С. Д. Забрамная. – М. : Академия, 2008. – 319 с. – (Высшее образование).
34. Лотоцкая М. Ю. Особенности нарушения предметного и аффективного компонентов эмоций у больных параноидной шизофренией / М. Ю. Лотоцкая., Е. В. Заика // Психологический журнал. – 2001. – Т. 22, № 5. – С. 79 – 85.
35. Максименко С. Д. Медична психологія / Максименко С. Д.; за ред. С. Д. Максименка. – Вінниця: Нова Книга, 2008. – 520 с.
36. Максимова Н. Ю. Основи дитячої патопсихології / Н. Ю. Максимова, К. Л. Мілютіна, В. М. Піскун. – К. : Главник, 2008. – 160 с.
37. Максимова Н. Ю. Патопсихологія підліткового віку / Н. Ю. Максимова, К. Л. Мілютіна, В. М. Піскун. – К. : Главник, 2008. – 192 с.
38. Марилов В. В. Общая психопатология / Марилов В. В. – М. :

Академия, 2002. – 220 с.

39. Марилов В. В. Общая психопатология / Марилов В. В. – М. : Академия, 2009. – 224 с.

40. Мартинюк І. А. Патопсихологія / Мартинюк І. А. – К. : Центр учбової літ-ри, 2008. – 208 с.

41. Мельник А. П. Патопсихологія та спецпрактикум з клінічної психодіагностики / Мельник А. П. – Луцьк : Іванюк В.П., 2013. – 68 с.

42. Мельник А. П. Особливості прояву дромоманії у підлітків з неблагополучних сімей / А. П. Мельник // Конференція за результатами Українсько-Канадського проекту «Молодь за здоров'я». – Київ, 2005.

43. Мушкевич М. І. Особливості діагностичної роботи з дітьми з гіперактивним розладом та дефіцитом уваги / М. І. Мушкевич // Вісник Одеського національного університету. Сер. : Психологія. – Том 14. – 2009. – Вип. 5. – С. 64 – 70.

44. Мушкевич М. І. Особливості пізнавальної сфери дітей з гіперактивним розладом та дефіцитом уваги / М. І. Мушкевич // Психологічні перспективи. – 2010. – Вип. 15. – С. 140 – 150.

45. Мушкевич М. І. Особливості психічного розвитку аутичної дитини / М. І. Мушкевич, К. Теслюк // Актуальні проблеми сучасної психології: зб. наук. праць ВДУ імені Лесі Українки. – Луцьк, 2007. – С. 208–214.

46. Мушкевич М. І. Психолого-педагогічні особливості соціалізації аутичної дитини / М. І. Мушкевич // Проблеми загальної та педагогічної психології : зб. наук. праць Інституту психології ім. Г. С. Костюка АПН України ; за ред. С. Д. Максименка. Т. X, част. 1. – К., 2008. – С. 306–315.

47. Мушкевич М. І. Психопрофілактична робота при уродженій і набутій патології / М. І. Мушкевич // Актуальні питання супроводу дітей з особливими потребами: медичні, психологічні, педагогічні аспекти. – Матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції з циклу «Сучасні підходи інтеграції та соціалізації дітей з особливими потребами». – Луцьк, 2006. – С. 11–15.

48. Орлова Е. А. Патопсихология / Орлова Е. А. – М. : Юрант, 2011. – 235 с.
49. Основи медико–соціальної реабілітації дітей з органічними ураженнями нервової системи: навчально–методичний посібник / За ред. В. Ю. Мартинюка, С. М. Зінченко. – К. : Інтермед, 2005. – 416 с.
50. Рубинштейн С. Я. Экспериментальные методики патопсихологии и опыт применения их в клинике: (Практическое руководство) / Рубинштейн С. Я. – М. : Апрель-Пресс : Изд-во Ин-та Психотерапии, 2004. – 222 с.
51. Сорокин В. М. Практикум по специальной психологии / В. М. Сорокин, В. Л. Кокоренко. – СПб. : Речь, 2003. – 120 с.
52. Хьелл Л. Теория личности: основные положения, исследования и применение / Л. Хьелл, Д. Зиглер. – СПб. : Питер, 2007. – 608 с.
53. Шнейдер Л.Б. Девиантное поведение детей и подростков / Шнейдер Л. Б. – [2–е изд.]. – М. : Академический Проект; Гаудеамус, 2007. – 336 с.

9. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ЗАЛІКУ

1. Співвідношення особистості і ситуації: вплив ситуації на особистість, створення особистістю ситуацій, варіативність реагування на ситуації.
2. Ознаки звичайної життєвої ситуації.
3. Підходи до розуміння складної життєвої ситуації.
4. Об'єктивні і суб'єктивні характеристики складної життєвої ситуації.
5. Поведінка особистості в складних життєвих ситуаціях.
6. Методи психологічного захисту.
7. Копінг-поведінка. Адаптація особистості до ситуації.
8. Оптимальні і екстремальні умови існування.

9. Виникнення екстремальних умов у професійній діяльності, спілкуванні.
10. Когнітивні, рольові, екзистенційні та інші типи конфліктів, що визначають екстремальність умов життя і праці.
11. Паніка, як екстремальний стан.
12. Екстремальна ситуація, де джерело загрози знеособлюване (катастрофи, війна, епідемії і т.д.) і де джерелом виступає інша особа (терористичні акти, насилля і т.д.).
13. Об'єктивні і суб'єктивні характеристики екстремальних ситуацій.
14. Розгляд криз у об'єктивному контексті як частини життєвого шляху особистості.
15. Поняття про «нормативну кризу».
16. Результат переживання вікових криз.
17. Розгляд криз у суб'єктивному контексті, індивідуальні духовні кризи.
18. Розгляд криз в контексті суб'єкт-об'єктної взаємодії особистості у життєвій ситуації, індивідуальні кризи життєвого шляху.
19. Аналіз поняття «переживання».
20. Динаміка переживань в умовах кризи.
21. Критерії діагностики ПТСР по МКБ-10.
22. Критерії ПТСР по DSM-4. Психодинамічна модель ПТСР.
23. Когнітивні концепції психічної травми.
24. Співвідношення наслідків ПТСР і психосоціальних умов.
25. Теорія патологічних асоціативних емоційних мереж.
26. Мультифакторна концепція ПТСР.
27. Усвідомлені компоненти психічних станів.
28. Самооцінка психічного стану.
29. Домінуючий і актуальний психічний стан.
30. Неусвідомлювані компоненти психічного стану.

31. Експресивний компонент психічного стану.
32. Проективні методи вивчення психічного стану.
33. Побудова рельєфу психічного стану.
34. Тимчасова перспектива і її зміна у зв'язку з переживанням травматичного стресу.
35. Методика «Лінія життя», Шкала безнадії Бека, Шкала оцінки протяжності суб'єктивної картини майбутнього Alvos.
36. Дослідження рівня нервово-психічної напруги.
37. Психодіагностична методика для визначення невротичних і неврозоподібних порушень.
38. Методика «Прогноз». Особливості застосування та діагностичні можливості методик.
39. Вікові особливості діагностики психічних станів.
40. Діагностика стресу. Опитувальник визначення схильності до розвитку стресу.
41. Дослідження депресії, почуття самотності.
42. Особливості застосування і діагностичні особливості методик. Тривожність, фрустрація, агресивність.
43. Методи дослідження, особливості застосування та діагностичні можливості.
44. Емоційне вигорання. Поняття професійної деформації і особистісного зростання.
45. Симптоми емоційного вигорання.
46. Методи вимірювання стресу і «синдрому вигорання» у професійній діяльності.
47. Ресурси особистості. Соціальні, соціально-психологічні, індивідні ресурси.
48. Засоби дослідження ресурсів особистості. Роль ресурсів особистості в адаптації до кризових ситуацій.
49. Методи спостереження і бесіди.

50. Особливості поведінки осіб, що страждають ПТСР. Анкети і опитувальники.

51. Опитувальник вираженості психопатологічної симптоматики. Вивчення дисоціацій.

52. Опитувальник травматичних ситуацій. Шкала дисоціації.

53. Особливості застосування та діагностичні можливості.

54. Кризова інтервенція, як метод психологічної допомоги.

55. Модель кризової ерозії. Мета і завдання кризової інтервенції, основні етапи.

56. Форми психологічної допомоги, що використовуються у роботі з кризовими станами.

57. Екстрена психологічна допомога: принципи та завдання.

58. Стадії психічних станів у динаміці після ПТСР.

59. Симптоматика екстремальної ситуації.

60. Дебрифінг: особливості застосування та терапевтичні можливості.

61. Методи самопомоги у кризових ситуаціях: самоспостереження, ведення щоденника, автобіографія, робота зі сновидіннями, медитація.